

NOVADNIEKS

OTRDĪEN,
1991. gada 11. jūnijā

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr. 53 — 54
(6212 — 6213)

Laikraksts iznāk otrdienās

Cena: abonentiem 22 kap., mazumtirgniecībā 30 kap.

ZIŅAS

Sestdien Madelānu pilskalnā notika atpūtas un sporta svētki Latgales rajonu zemniekiem. Jaunsaimnieki sacentās plaušanā, krūmu ciršanā, zirga sajūgšanā un citās lauku gudrībās, bet pēc tam — pusdienu gatavošanā, kā arī svaru bumbas celšanā, roku cipā, pludmales volejbolā, tefts uzceļšanā un nojaukšanā, šķēršļu joslū pārvārešanā un citos veikalās un spēka vingrinājumos.

Svētki noslēdzās ar zaļumballi.

Rajona zemnieku saimniecībām šogad no budžeta atvēlēti 2,24 miljoni rubļu, tai skaitā — meliorācijai 440 tūkstoši, telefonizācijai 50 tūkstoši, elektrifikācijai 330 tūkstoši, pievadceļu būvei 400 tūkstoši, koplietojuma lietaudās tehnikas iegādei 200 tūkstoši, ražošanas ēku atjaunošanai 820 tūkstoši, dzīvotāju ēku atjaunošanai 110 tūkstoši rubļu.

Tuvākajā laikā kapitālajai celtībai naudu saņems 50 zemnie-

ku saimniecības, vairākas citas vēl kārtoti dokumentus, lai šos līdzekļus saņemtu.

Sadalīta zviedru fermeru dāvatā tehnika. Amerikāņu kombains nonāks galēniešu Sērmu jaunsaimniecībā, par importa kuļmašīnas īpašnieku kļuvis G. Stupāns, bet minerālmēsļu sējmašīnu saņems A. Vaivods.

Sākoties vasarai, zemnieku saimniecībās arvien lielākas rūpes sagādā darba roku trūkums. Par to tiek domāts. Piemēram, Staņislava Litaunika saimniecībā strādās trīs Daugavpils Pedagoģiskā institūta studenti. Cits jaunsaimnieks — Arkādijs Višņevskis labprāt aicinātos talcinieku siena sagatavošanas laikā.

Turpmāk arī zemnieki maksās sociālo nodokli. Noteikts, ka sociālā nodokļa maksātāji būs visi dar-

ba spējīgie ģimenes locekļi. Par katru strādājošo ik mēnesi vajadzēs maksāt 19 rubļus.

Kārtējā jaunsaimnieku sanāksmē siera rūpniecības speciālisti atgādāja, ka pārstrādes uzņēmumam un patērētājiem jāpiegādā tikai labs piens. Vienlaikus tika sniegti padomi, kā labāk atdzēsēt pienu, no kārtot konfliktsituācijas ar piena savācējiem.

Devindesmit septiņus procentus no visa pārdotā piena pirmajā šķirā piegādājis Aizkalnes pagasta jaunsaimnieks Aivars Pīnka. Sākot ar 1. jūnijā, noteikts jauns piena kvalitātes standarts. Turpmāk vērā nems olbaltumvielu daudzumu.

Rušonas pagasta jaunsaimnieki izteicās, ka neesot izdevīgi piegādāt pienu kooperatīvam, kas ražo saldējumu. Viņi labprāt to pārdot Preiļu siera rūpniecībai. Iemesls — kooperatīvs savlaicīgi nenorēķinās ar piena piegādātājiem.

Veselu nedēļu bija dīkstāvē Līvānu eksperimentālajā biokīmiskā-

jā rūpniecī, jo tur nokāpas iekārtās atklājas nestabilitāte un tās vajadzēja sakārtot. Uzņēmums produkciju neražoja, bet tā laudis algu tomēr saņēma.

Agrofirmas «Turība» konditorijas ceķā Preiļos, kas darba ierindā stājās pagājušā gada beigās, tagad ik dienas sarāžo līdz 1,5 tonnai iecienīto konfekšu «Gotīna», 800—1000 kilogramu šerbeta un ap 400 kilogramu irisa. Mēnesi pavisam — 48—50 tonnas. Produkciju realizē firmas veikalos Daugavpili, Preiļos un Riebiņos.

Preiļu pilsētas padomes prezidija sēde apsprieda darba kārtību pilsētas padomes sesijai, kas sāksies 13. jūnijā. Deputāti plāno izstrādāt vietējās varas struktūru atbilstoši jaunajam likumam «Par pilsētas pašvaldību».

Preiļu pilsētas padomē paredzamas priekšsēdētāja vēlēšanas, jo līdzšinējais padomes priekšsēdētājs V. Ugāinis, kurš šo amatu

veica sabiedriskā kārtā, uzrakstījis iesniegumu par savas kandidātas atsaukšanu.

Trauksmainā vēsts ir pārsteigusi rajona iedzīvotājus — 4. jūnijā sašauts autobuss, kurš brauca no Rīgas uz Aglonu. Negadījums notika maršruta galapostmā, ceļā no Preiļiem uz Aglonu. Lode izgāja cauri logu stikliem. Laimīgā kārtā starp pasažieriem cietušo nav. Notiek izmeklēšana.

Svētdien Preiļu parkā notika deju svētki. Piedalījās bērnu, jauniešu un vidējās paaudzes dejotāji no Līvāniem, Preiļiem, Stabulniekiem, Aglonas, Priekuleiņiem, Aglonas, Priekuleiņiem, Aglonas, Dejoja «Silava», Līvānu stikla fabrikas, rajona kultūras nama vidējās paaudzes, kā arī deju kopā «Latve», kurai spēlēja kapela «Pieci ar pus» no Rīgas.

Svētku koncertu bagātīnā arī lauku kapelas «Jūlijs» muzikanti un Preiļu siera rūpniecības folkloras ansamblis.

Rajona deju svētku virsvadītāja bija deju speciāliste Sarma Freiberga.

Vasara — ražu audzēšanai

Ar ķiršu un ābeļu ziediem aizgājusi pavasara sēja, kas šķiļo laika apstākļu dēļ šogad ievilkās, turklāt bija jāpaveic gan drīz par 40 procentiem lielāks darbu apjoms, nekā citkārt, jo rudenis lietavas neļāva apstrādāt. Arī pašlaik ir vēl tādi zemes gabali (kopsaimniecībā «Vārkava» un citur), kur nav iespējams izbūvēt ar tehniku. Tur būs jāasj viengadīgās zāles, bet ja arī to nevarēs, tad jāved mēslojums un lauki jāgata to ziemājiem. Apmēram 13000 hektāru zemes, par ko saimniecības maksāja nodokļus, bija nodotas zemnieku saimniecībām. Tātad, arī šie hektāri jāskaita kopīgajā ražu bilancē. Rajona izpildkomitejas lauksaimniecības pārvaldes galvenais agronoms Jānis Kivlenieks uzsvēra, ka saimniecību agronomiskajam dienestam jāraugās, lai visa zeme tiktu racionāli izmantota un rudenī būtu laba raža arī jau minētajos hektāros.

Nu ar skubu jākopj sējumi, sevišķi lopbarības sakņaugu lauki, jo uz viessētniekiem, kā bija agrāk, cerēt vairs nenākas. Darba rokas jāmeklē tepat uz vietas. Nebūs attaisnojams, ja šie sakņaugi ieaugs nezālēs un aizies bojā. Nezāles jāapkaro arī vasarāju graudaugu sējumos, apstrādājot ar herbicīdiem. Tam ir pats īstākais laiks, — sējumi stiebro. Jāuzmanās, lai neieviešas kaitēkļi, lai nepielavās slimības.

Lauksaimniecības agronomiskajam dienestam šovasar redzotā jāpatur tās zemnieku saimniecības, kurās pētītāviņas celus sāka šopavasar — lai nesamazinās lauksaimniecības produktu kopieguve. Te savs vārds sakāms agronomu biedrības locekļiem.

Nemanoļ sāvārpojusi kamolzāle, plaukumā ir citas stiebrzāles, kas liecina par to, ka klāt siena laiks. Bet kā ar plaušanas tehniku, kā ar zāvēšanu, gatavās masas savākšanu šķūpos? Grūts bija pavasarī, tas savu smago stafēli, nodevis tālāk vasarai.

LTF Preiļu nodaļas konference

notika 2. jūnijā. Salīdzinot ar tām tautas saiešanām un sprišanām, kas bija LTF pirmsākumos, šoreiz rajona izpildkomitejas sēžu zālē bija pavisam nīcīga sajūta darītāju un līdzjutēju. Acimredzams bija arī fakts, ka uzticīgāki Tautas frontei palikuši laucinieki, nevis preiļieši. Savukārt no lauku laudīm Tautas frontes «kantī» joprojām tur aglonieši un saimniecības «Dzintars» grupa.

Klātesošie noklausījās nodaļas priekšsēža Arvida Pošeikas un priekšsēža vietnieka Jāzepa Anspoka runas, kas bija puslīdz atskaites, puslīdz taisnošanās un pārdomas par LTF lietderību, padarītājiem un nepadarītājiem darbiem aizvadītajā gadā un arī par turpmāk darāmo. Galvenā atziņa, ka LTF darbība, rezultāti un autoritāte atkarīgi no pašiem tautfrontiešiem, no cilvēkiem un viņu

vēlēšanās kaut ko paveikt, nevis no organizācijas kopumā vai tās vadības. Un vēl — ka visiem ir vēlēšanās neatkarību iegūt, taču nav vēlēšanās pašiem savu roku pielikt kopējā lietā.

Pilsētas mērs Juris Bricis un rajona izpildkomitejas sekretārs Juris Rozentāls informēja par gaidāmo pašvaldības struktūru reorganizāciju.

Samērā daudz runātāju uzstājās debatēs. Tika runāts par daudz ko: protams, par tirdzniecību un spekulāciju, par nepieciešamību izveidot darboties spējīgas kārtības sargu vienības, par daudzviet akūto nepieciešamību pēc jauniem vadītājiem, par kadru problēmām un kadru politiku mūsu rajonā, par zemes piešķiršanas lietām, par problēmu ar jaunatni, par to, ka deputāti pieņem labus un pareizus lēmumus, taču tie netiek pildīti.

Arī par to, ka tautā kļūst valodas par deputātu apraiņīto sirdsapziņu. Ka LTF zaudē autoritāti un aktivitāti un ka ir, kas to pamāns izmantot.

Tika izteikti daudzi priekšlikumi, kā uzlabot LTF darbu un ieteikts, ko tai turpmāk darīt. Pirmām kārtām — ieviest skaidrību par nodaļas skaitlisko un finansiālo stāvokli. Vairāk rakstīt vietējā presē par aktuālajām politikajām un ekonomiskajām problēmām. Pie konkrētajiem un tuvākajā laikā darāmajiem uzdevumiem mināmi sekojoši. Pēc Aglonas LTF grupas lūguma griezties pie Aglonas garīgo dziesmu festivāla organizācijā ar acinājumu pārskatīt svētku repertuāru un pasākumu gaitu, vairāk to pieskaņojot rajona un novada specifikai, kā arī vairāk informējot rajona sabiedrību par gatavojamos šiem svētkiem. Tika nolemts griezties pie rajona deputātu padomes prezidija, lai izveidotu deputātu un LTF pārstāvju komisiju regulārā rajona tirdzniecības organizācijas darbības kontrolei. Visbeidzot — izveidot savu «darba tirgu». (Kas tas tāds un

kā tas notiks, lasiet 3. šīsdienas «Novadnieka» lappusē).

Notika, protams, arī LTF nodaļas valdes locekļu, valdes priekšsēdētāja un revīzijas komisijas vēlēšanas. Par LTF Preiļu nodaļas valdes priekšsēdētāju tika ievēlēta preiļiete *Monika Līvāne*. Valdes locekļi vēl ir: Edgars Mukāns (Preiļi), Jāzeps Anspoks (Aglonas pagasts), Jānis Vingris (Rožkalnu pagasts), Juris Bricis (Preiļi), Ilgvars Muzikants (Preiļi), Arvids Pošeika (Preiļi), Jāzeps Svalbe (Preiļi), Pēteris Rožinskis (Aizkalnes pagasts). Nodaļas Domes sastāvā iekļausies jau minētie valdes locekļi un arī katras LTF grupas pārstāvis.

Gadskārtējā konference notikusi, jaunie vadītāji un aktivisti zināmi. Kā redzams, valdes sastāvs daudzsolos atjaunojies un papildinājies. Atliek vien vēlēties cerēt, ka apsikums un pagurums Tautas frontē tiks pārvarēti, ka pēc ilgāka laika parādīsies arī reāls darbs un ka Tautas frontei netrūks tautas atbalsta.

Silvija JOKSTE

Par cukura normām

Rajona iedzīvotāju vidū neizprātņi radījis fakts, ka pie mums jūnijā — pret vienu talonu pārdod 0,5 kilogrami cukura, bet citos rajonos — kilogramu un pat divus. Sajā sakarībā rajona izpildkomitejas priekšsēdētājs I. Sņikers informē, ka cukura pārdošanas normu jūnijā visā republikā noteikusi Ministru Padome. Lēmumā, kuru parakstījis I. Godmanis, 8. punktā nepārprotami pateikts: «Noteikt cukura pārdošanas normu vienam republikas iedzīvotājam š. g. jūnijā — 0,5 kilogrami. Republikas pilsētu un rajonu izpildkomitejām nodrošināt stingru kontroli par tirdzniecības tīklā esošo cukura resursu realizēšanu un noteiktās pārdošanas normas ieviešanu».

Kas attiecas uz citiem rajoniem, tad izpildkomitejas vienkārši pārkapj Ministru Padomes lēmumu, tādējādi grauļot valdības autoritāti. Turklāt valdība bridinājusi, līdz kukurbišu jaunajai ražai nekādā papildus cukura londi netiks iedalīti, jo šī produkta republikā vienkārši nav.

Kā šogad konservēsim?

Zinātnieka

padoms

Dažādi. Respektējot ikvienas lielsaimniecības, ikviena zemnieka apgūto metodi. Un tomēr drosmīgākie varētu pamēģināt arī kaut ko jaunu. Neaizmirsīsim, ka katrai zāles attīstības fāzei jāpiemēro atbilstoša tehnoloģija: Kad zālei ir slihta mitrumatdeve un skābējamība, bet tajā daudz proteīna, to pēc plaujas izlaicīgi, bet strauji jāapvilina un jāskābē ar ķīmisko vielu piedevām. Kādus konservantus šogad izmantosim? Pirmkārt, republikā plaši pārbaudīto un atzīto somu konservantu «AIV-2».

«AIV-2» sastāvā ir 80 % skudrkābes, 2 % ortofosforskābes, 18 % ūdens. Konservanta «AIV-2» iedarbība pamatojas uz ātru vides pārkābināšanu zālē līdz pH 4,0. Skābā bezgaisa vidē apstājas sūnu elpošana un fermentatīvie procesi, kā rezultātā minimālas ir barības vielu noārdīšanās. Visefektīvāka konservanta «AIV-2» iedarbība ir svaigā un nedaudz apvītinātā zālē. Tā vidējā deva 5 l/t.

No importa konservantiem vēl daudzviet atlicis «Farmi-liuos». Lietojot 6 l/t, iegūti labi rezultāti.

«Farmi-liuos» ir brūngans šķidrums, tam paasa etiķskābes smarža. Konservanta sastāvā ir etiķskābe, skudrkābe, sulfonāti, dažādi cukuri un minerālvielas. Konservanta «Farmi-liuos» piedeva skābējamai svaigai zālei nodrošina labu sausnas un tajā esošo barības un minerālvielu saglabāšanos, labvēlīgi virza skābes procesu. Strādāt ar konservantu «Farmi-liuos» ir viegli, tas tikai nedaudz rada zāles novākšanas tehnikas un dozatoru koroziju.

Kaimiņrepublika (Kohla-Jarvē) ražo benzokābi un silobenu.

Benzokābi lieto svaigas zāles, kukurūzas, sakņu augu un kartupeļu konservēšanai. It sevišķi efektīva tā ir zaļmasai ar augstu cukura saturu. Benzokābiem nav korozīvas ietekmes uz novākšanas agregātiem un dozatoriem, tā notur skābbarības stabilitāti ne tikai hermētiskā vidē, bet arī pēc tvert-

nes atvēršanas. Lieto svaigai un nedaudz apvītinātai zālei, kukurūzai un citām skābējamām kultūrām.

Nātrija benzoāts (Silobens) ir 30—35 % benzokābes nātrija sāls šķidrums, tam nav smakas, nedeg, neeksplozē, neveicina iekārtu koroziju, neizsāuc darbiniekiem gļotādu un ādas iekaisumus. Labi šķīst ūdenī. Deva — 8—15 l/t.

Bauskas rajona agrofirma «Uzvara» šogad turpinās apgūt jaunu daudzsoļu vācu konservantu — «Kofasil». Tā deva ir 3 l/t. Konservants konservējamā zālē sadalās. Tas izdala slāpekļa dioksīdu, kurš, izspiezdams gaisu, pārtrauc sūnu dzīvības procesus un tādējādi iekonservē zāli. Tā kā konservanta iedarbība pamatojas uz gāzes izdalīšanos un izplatīšanos konservējamā vidē, labāki rezultāti iegūstami pie apvītinātas masas. Konservanta autori to ieteic lietot pat spēcīgi apvītinātai masai (skābsienam) sviestskaķes sporu iznīcināšanai.

Organiskās sintēzes institūtā izveidots un Latvijas valsts lopkopības un veterinārijas zinātniski pētnieciskā institūtā «Sigrā» tiks pārbaudīts jauns konservants — skudrkābes amonija sāls (pēc angļu konservanta «Foraform» parauga). Tam nav asas smakas, neizsāuc agregātu un dozatoru koroziju. Dažās saimniecībās šis konservants izies aprobāciju.

Saimniecībās, kurās uzstādīti

1 % vāramās sāls šķiduma elektroaktivācijas iekārtas, jāuzsāk anolīta (hlorskābes un sāls šķiduma maisījuma) lietošana zaļmasas konservēšanai. Anolīta deva — 5—10 l/t zaļmasas. Problemātiska ir anolīta tarēšana, pārvadāšana un ievadīšana konservējamā masā, jo anolīts izraisa spēcīgu apregātu un dozatoru koroziju. Tāpēc tas jāievada zaļmasā, kura jau ievietota tranšējā. Lielu efektu anolīta piedeva dod apstākļos, kad jānovērš skābešanas tehnoloģijas pārkāpumi — zemes ievadīšana skābējamā masā, bojātu salmu pievienošana kukurūzai, kad noplūst zāle nesavākta uz lauka bijusi ilgāk par 5 dienām.

Kad plaujamās zāles sausnas saturs pārsniedz 20 %, to labi var ieskābēt ar ierāgu palīdzību. Konservantus un ierāgus nedrīkst nostādīt vienu pret otru, jo tie, spēcīgi pielietoti, viens otru spēļ labvēlīgi papildināt. No ierāgiem par labāko novērtēts laktorīns. Viena litra cena — 0,97 rubļi. To vēl var pieteikt pa telefonu Rīga 552682.

Strādājot ar konservantiem, jābūt ļoti precīziem. Ķimija klūdas nepiedod. Jebkurš konservants jāievada skābējamā zaļmasā noteiktās devās, vienmērīgi ar dozatoriem (izņemot anolītu). Šogad jaunie dozatori nav pārbaudīti. Precīzākie joprojām ir somu sūknis — dozators YLO HP-20 un HP-5 (piemērotāks nelielām saimniecībām).

Ķīmisko konservēšanu sekmīgi var lietot arī zemnieku saimniecībās, jo Somijā tieši nelielās saimniecībās ķīmiskā konservēšana veikusi savu uzvaras gājumu. To pārliecinoši pierādījis Drustu pagasta Ozolnieku saimnieks Kārlis Podnieks. 1989. gadā šajā saimniecībā konservējis kamolzāles atālu. 1990. gadā — pirmā plāvuma āboliņu (22.—23. jūnijā) un stiebrzāļu maisījumu. Abos gados iegūta teicamas kvalitātes zāles lopbarība. Audzējamām tēlēm ziemāšanas periodā konservēto zāli izēdināja ka vienīgo zāles lopbarību neierobežotos daudzumos.

Nedrīkstam noklusēt, ka K. Podnieks strādāja ar somu plāvēju — smalcinātāju un dozatoru YLO-HP-5. Tā kā šāda tehnika ir liela daļēji zemniekiem, tad aprakstīta metode pagaidām grūti ieviešama zemnieku saimniecībās.

Tādējādi mūsu lielsaimniecībās tiks lietoti dažādi konservanti. Vienā saimniecībā gan vajadzētu lietot tikai vienu, lai liellopu spērkļa mikroflorā nenotiktu svārstības. Neaizmirsīsim, ka katram konservantam ir specifiska iedarbība uz fermentatīvajām norisēm ieskābētā zaļmasā uz atsevišķo barības vielu saglabāšanos. Tāpēc pirms lietošanas iegaumēsīm precīzīti ar prognozējamais rezultāts. Saskaņojam agronomu izvēli ar zootehniku prasībām.

I. RAMANE
Lauksaimniecības zinātņu kandidāte

Tiksimies Tirgus laukumā

Rīgā un tās apkaimē aktīvu darbību uzsācis Jurgonkulis. Viens otrs Preiļu novada zemnieks, «Neatkarīgajā Cīņā» lasot par rīdzinieku ierosmēm, grūti nopūšas, jo pie mums vasaras sezonā laukos arī pietrūkst darba roku gan jaunsaimniekiem, gan kopsaimniecībās.

Pēc jaunsaimnieka A. Višņevska ierosmes pēdējā Latvijas Tautas frontes Preiļu nodaļas konferencē pieņemts lēmums palīdzēt gan lauku laidiem, gan potenciālajiem sezonas laukstrādniekiem, organizējot darba tirgu Preiļos.

So lēmumu atbalstīja Preiļu zemnieku sabiedrība un agrorūpnieciskā sabiedrība «Preiļi».

Tātad visus, kas vēlas algot palīgus vasaras un rudens lauku darbu veikšanai, kā arī tos, kuri vēlas pieteikties darbam laukos, aicinām uz darba tirgu. Tas notiks Preiļos, Tirgus laukumā pie grāmatu nama «Latgale» 16. jūnijā, anelēšanās sākšies jau pulksten 10.00 no rīta.

Būtu labi, ja zemturi, savas vēlnes vēl papildus paziņotu pa tālruniem 22562 un 22391, bet kopsaimniecības un valsts saimniecības — 22438. Vēlams, lai tie preiļieši un arī citi cilvēki no pagastiem, kas vēlas pastrādāt laukos, pieteiktos darba iekārtošanas biroja, lai laikus varētu apkopot pieprasījumu un piedāvājumu.

Vēl būtu labi, ja, braukdami uz šo tirgu, pārdošanai šo to atvestu arī no savas produkcijas. Tirdziņš pie universālveikala bagāts ar dāstiem, bet varbūt zemnieki jau izaudējuši ko lēcāmu uz kāra zoba.

Lai satikšanās būtu jautrāka, tirgošanās veiktos labāk, tajā dienā muzicēs un dziedās mūsu novada pašdarbnieki.

Uz satikšanos Preiļos!

Monika LIVDANE.

LTF Preiļu nodaļas priekšsēdētāja

FAKTU SPOGULI

Cik cilvēku baro zemnieks

Ja salīdzina darba ražīgumu lauksaimniecībā, Padomju Savienībā un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) zemēs, tad kļūst skaidrs, kāpēc pie mums veikalā plaukti paliek arvien tukšāki un vairs nespējam paši sevi pabarot.

(Nobeigums 8. lpp.)

PIRMSKARA Latvija bija sastopamas kulmašinas un to piedāvā, kurus darbināja ar zirgu spēku un citas lauksaimniecībā izmantojamās mašīnas ar Vaclava Morica fabrikas zīmī. Tās bija atceļojušas no Lublīnas. 1840. gadā izveidotā rūpnīca pērn savu 150. jubileju atzīmējusi kā poļu un itāļu kopfirma «Sipma», kurā izgatavo pazīstamos motoblokus «Ghepard», kam var piejūgt visdažādāko aprīkojumu, rulonu un ķīpu prese, kā arī ierīces rulonu iekraušanai, pārvadāšanai un attīšanai, smalcinātājus un arī tradicionālās kulmašinas, kas izgājušas cauri daudzām modernizācijas stadijām. Firma ar prieku paplašina savu sadarbību

ar citām zemēm, ligums noslēgts arī ar Preiļu LLT. Bet pirms tam poļu kolēģi pārliecinājās, vai dzelzs, no kura mūsu pusē gatavo sienu prešu komplektējošās detaļas, atbilst rūpnīcas prasībām. Pēc pozitīvas atbildes tika pārņemts tils no Preiļiem uz Lublīnu, turp sūta detaļas un mezgļus, bet no turienes saņemtas pirmās divas sienu ķīpu savācējpreses. Desmit dienās «Sipmā» stažējās LLT rajona apvienības materiāli tehniskās apgādes bāzes kompleksācijas nodaļas inženieris Vitālijs Staškevičs un atslēdznieks Aivars Breidaks. Tagad viņi kopā ar citiem šīs nodaļas vīriem ir firmas pārstāvji.

Uz jautājumiem atbild V. Staškevičs.

— Tātad, kādas ir jūsu pilnvaras?

— Mums šīs preses jāgatavo darbam, jo rūpnīca tās izlaidīs liela partijās un tādos apstākļos ne vienmēr līdz galam ir pievilktas skrūves. Turklāt dodam garantiju vienai sezonai, kuras laikā atbildam par rūpnīcu, izdarām tehniskās apkopes. Bez tam mums jāreklamē šī tehnika, ar to rīkoties jāapmāca mehanizatori.

— Kā jūs to darīsiet?

— Vispirms jau tepat uz vietas bāzē. Tā kā ķīpu, kas noderēs

zemnieku saimniecībām, bet vēlāk arī rulonu, preses saņemsim daudz, tad būs jāsarīko arī plašākas mācības. Sim nolūkam izmantosim LLT mācību un kursu kombinātu.

— Tātad, domātās zemniekam, bet cik tad maksā?

— Polijā — četrus tūkstošus dolāru, vai ap 36 miljoniem zlotu, mūsu mēros — četrpadsmit tūkstošus. Mašīnām ir augstas tehniskās īpašības un darba ražīgums. Tiek ražotas pēc vācu firmas «Fahr» licences.

— Taču trūkums ir tas, ka ķīpa izmēta pa lauku.

— Jā, bet rūpnīca paredzējusi iespēju pierīkot arī hidnes, lai ķīpas varētu novirzīt piekabē — šo papildinājumu pierīko par papildsamaksu. Ja zemnieka saimniecībā tik daudz mehanizatoru, kā uz lauka vienlaikus var strādāt divi traktoristi, tad to nav grūti izdarīt, bet vienam ķīpas jāvair atsēvišķi.

Lauku ļaudis zina, ka ar presētu sienu (salmiem) strādāt ir parocīgāk, to vieglāk arī paņemt izbarošanai.

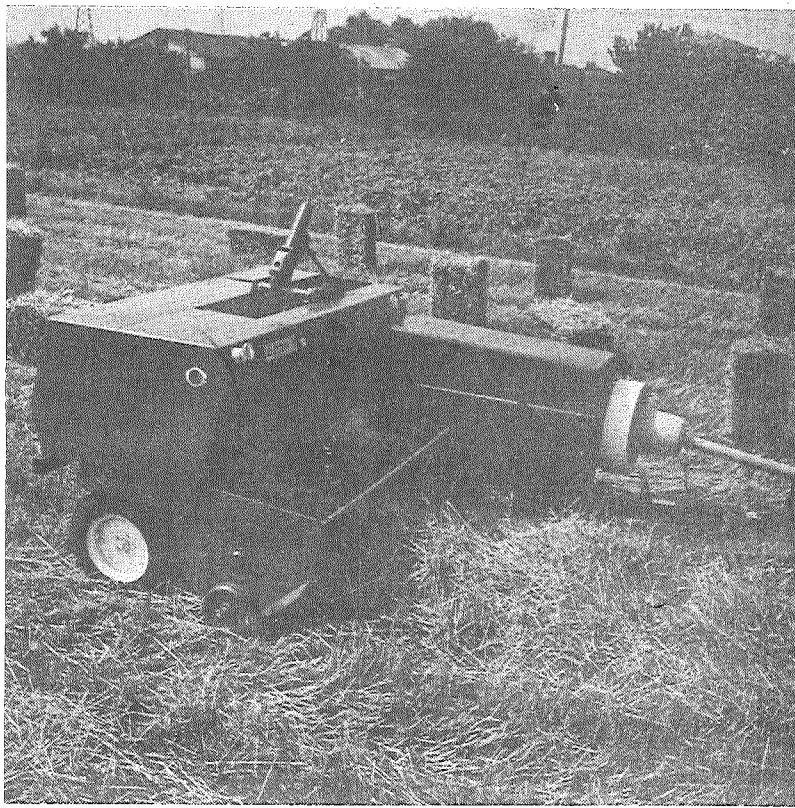
A. RANČANS

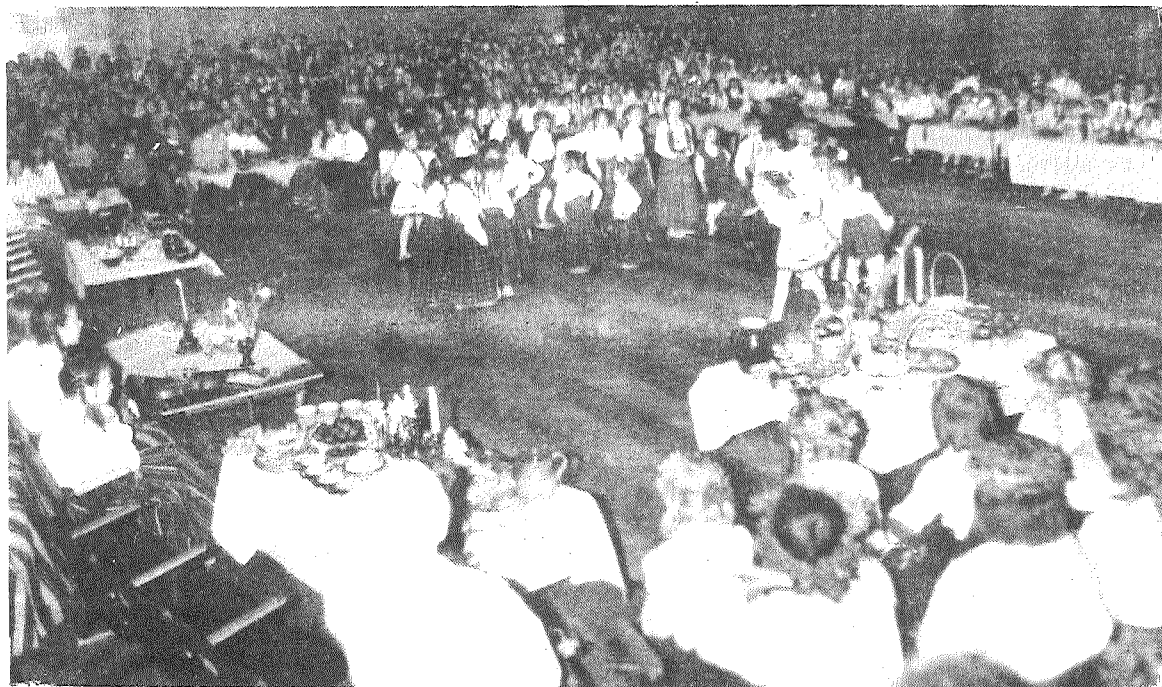
Firmas „Sipma“ pārstāvniecība

□ Attēlos: V. Staškevičs ar savu kolektīva vīriem metinātāju Viktoru Oļovu un atslēdznieku Jevlampiju Stepanovu (no kreisās uz labo); ķīpu savācējprese.

Autora un
Art Projekt Studio foto

* * * * *

FESTIVĀLAM - JAUNS SKANĒJUMS

Kopš iepriekšējā festivāla „Baltica-88” pagājuši trīs gadi, bet joprojām atceramies ar to saistītos mirklus, kad savādu prieku sirdīs lēja vēl oficiāli neatzītā sarkanbaltsarkanā karoga plīvums pie Brīvības pieminekļa un Doma laukumā, „Pūt vējiņ!” kopīgais dziedājums, avīze „Dziesma”...

Lietuvas ekonomiskās blokādes dēļ pērnvasar četurspārains plānotais Starptautiskais folkloras festivāls Viļņā nenotika. Šogad festivāla viesus uzņēma Latvija. Sagaidāms, ka festivālā būs divreiz vairāk dalībnieku nekā iepriekšējā. Latvijā vien pārstāvēs 1200 dalībnieku, ieradīsies 120 muzicētāju un dziedātāju no Igaunijas un Lietuvas, piedalīsies 300 ārzemēs dzīvojošu latviešu, kā arī apmēram paldim desmitiem dalībnieku no 15 zemēm. Ciemos galvenokārt aicināti Ziemeļeiropas valstu pārstāvji, jo to tautas māksla ir tuvāka mūsu folklorai. Ielūgti kolektīvi no visām Skandināvijas valstīm un Somijas, no Dānijas, Hollandes, Īrijas, Islandes, Francijas, Vācijas, Polijas, Ungārijas.

Uz festivālu uzaicināti visi tie trimdas latviešu ansambļi, kuri piedalījies iepriekšējā „Balticā” un dziesmu svētkos. Mūs atkal gaida tikušās ar „Teiksmu” un „Kolibriem” no ASV, ar „Dūdelniekiem” no Anglijas, Ūldi un Austri Grašiem.

Pērnā gada nogalē Baltijas Folkloras biedrību asociāciju uzņēma Starptautiskajā tautas mākslas organizācijas padomē, un līdz ar to arī mūsu festivālam ir jauns skanējums. Šiem svētkiem par galveno izvēlētu tēmu ir daudzi folkloras kolektīvu vidū ir ne mazums dziedošu

un muzicējošu ģimeņu.

Gandrīz desmito daļu no Latvijas dalībniekiem festivālā veidos mūsu rajona pārstāvji. Folkloras popularizēšanas ziņā prellešiem ir ar ko lepoties, tādēļ divas dienas būsim saimnieku lomā.

Pirmie viesus sagaidīs Līvāni. Iespējams, tie būs „Kolibri” no ASV un Kārku ģimene, šetu sievas no Igaunijas, Peru Indlāni, kas studē mūsu augstskolās, gruzīņu meiteņu ansamblis (mums gan tuvāk pazīstams viņu vīriešu izteiksmīgais dziedājums), lietuviešu kolektīvi...

Ir doma svētkos sākt ar aizlūgumu Līvānu baznīcā par mūsu folkloras

krājējiem, tad improvizēta sadziedāšanās pussalā pie Daugavas. Viesi tālāk dosies uz tām vietām, kur ir spēcīgas folkloras kopas un atsaucīgi salimnieki. Kādā upes vai mēža ielokā varēs kopīgi sadziedāties un sadancoties.

Nākamajā dienā paredzēts Lielais koncerts Prieku parkā un amatnieku izstrādājumu tirgus. Keramīki svētku dienās sola cepla izņemšanu, tautas dālamata meistari - savu izstādi.

Voldemārs Romanovskis

ATTĒLĀ: pavasarī Līvānos notikušajā skatē sevi pletēja bērnu folkloras ansambļi (daļa no tiem koncertēs Rīgā).

Jāņa Silicka foto

JASMUIŽAS VASARA

Pirms pāris gadiem J. Raiņa muzeja filiāle ekspozīcijā „Gājputnu dziesmas atgriešanās” iepazīstināja apmeklētājus ar latgaļu literatūru, bet Dzejas dienās jau varējām tikties ar trimdas autoriem Astrīdi Ivasku un viņas dzīvesbiedru, igauņu literātu Ivaru Ivasku, kā arī ar Zviedrijā dzīvojošo dzejnieku Andreju Irbi.

Šogad sezonas pirmajā sarīkojumā Jasmuižā viesojās profesors Juris Soikāns. Gandrīz vai akadēmiskās lekcijas laikā mākslinieks centās klātesošos ievadīt savā savdabīgajā mākslas pasaulē. Lai nokļūtu līdz kibernetikas estētikai (mākslinieka pēdējā pasaules apjaušana), viesim nācās savu stāstījumu sākt no renesanses laikiem. Katra jauna zinātnes atziņa ietekmē filozofiju, tas ir - pasaules uztveri, un līdz ar to nevar neattiekties uz mākslu. Šeit Soikāns strikti nodalīja jēdzienus „modernā māksla” un „mōdes māksla”. Mūsu acij un uztverei neierastās gleznās un to tapšanas vēsturi skaidroja pats mākslinieks. Atliek vēl pieminēt, ka profesors Juris Soikāns jau pusotru gadu dzīvo Rīgā un lasa lekcijas kibernetikas estētiskā pilsētas augstskolās. Noslēgts kofrakts par lekciju lasīšanu arī nākošajā mācību gadā.

Starp viesiem bija arī kalifornietis Kazimirs Laurs. Ar tālā cieņā gleznām mēs, varbūt, tiksimies pēc gadiem diviem.

Muzejs cenšas iepazīstināt apmeklētājus ar Latgales keramikas meistariem. Šogad mūs gaida patīkams pārsteigums - pilnīgi jauna Latgales keramikas ekspozīcija, ar citiem sakārtojuma un izvietojuma

principi. Jaunās ekspozīcijas autore - muzeja vecākā līdzstrādniece Skaidrīte Apeināne.

Kā vienmēr, augstāks atvēlēts mūsdienu keramikai. Šeit reprezentējas Pēteris Iruks un brāļi Romančuki. It kā ilustrējot podnieku smago darbu, ar savām fotogrāfijām apmeklētājus uzrunā Aleksandrs Lebedis.

Par novada keramiku runāja gan profesors Juris Soikāns, minēdams acim manāmo noslieci uz komercdarbību (sak, dodiet mums smukumu), gan šajā jomā atzīts meistars Antons Ušpēlis, gan Rēzeknes rajona kultūras nodaļas pārstāve Alla Binduka.

Dzejnieks Andris Vējāns atklāja vēl vienu mākslinieka Jura Soikāna daiļrades šķautni, nolasot viņa jaunības dzejoļus. „Bofli lakatenī” - tas bija Andra Vējāna veltījums trimdas māksliniekam. Kā jau svētkos, neiztika bez

apsveikumiem un dziesmām. Tās skanēja Aizkalnes pagasta folkloras ansambļa grupas sniegumā. Keramīku Romančuku māte saņēma apsveikumus savā dzimšanas dienā.

Sarīkojums ievadīja Jasmuižas vasaru, kas solās būt bagāta. Mūs gaida tikšanās ar Dimkovas keramikas rotallietām no Vjatkas apgabala, ar Latgales kultūras darbiniekiem - šī gada jubilāriem, ar ...

V. Romanovskis

ATTĒLĀ: vasaru Jasmuižā ievadīja Andris Vējāns, Skaidrīte Apeināne, Juris Soikāns un Kazimirs Laurs (aiz kadra palika apslīmusī muzeja direktore Baiba Ducmane)

A. Rancāna foto

RAIŅA GARAIS CEĻŠ UZ LĀTVIJAS VALSTI

PĒTERIS ZEILE, filozofijas zinātņu doktors

Kad pusbasie un vāji bruņotie latvju vīri pie Daugavas tiltiem 1919. gada vēļajā rudenī izcīnīja izšķirošo kauju ar bermontiešiem, viņiem karavīra somā bija tikko iznākusi Raiņa „Daugava”. Vēļāk vairāki strēlnieku pārstāvji apstiprināja, ka šis Raiņa darbs atsvēris veselu karotāju pulku. Tas ļāva Rainim pašapziņīgi un reizē ar pamatotu lepnumu sacīt: „Es esmu Latvijas valsts idejiskais dibinātājs”.

Šis Raiņa dedzīgais apliecinājums ir it kā zināmā pretrunā ar mūsu apceres virsrakstu. Taču būtībā īpašas pretrunas te nav. Pats iziedams visai ilgstošu vairākpakāpju ceļu, Rainis kā aktīva, idejas ģenerētāja personība un kā izcilis dzejnieks ar saviem darbiem sagatavoja ceļu uz Latvijas valsti, sekmējot tās tapšanu un piedaloties tās praktiskajā veidošanā.

Tāpat - Raiņa ceļš uz Latvijas valsti bija ilgs un visai sarežģīts. Atceroties „Dienas Lapas” redaktora, Jaunās Strāvas, 1905. gada revolūcijas, pirmo dzejoļu krājumu tapšanas laiku, Rainis uzsver: „Mēs jau visi jutāmies kā apspiestas, beztiesīgas tautas locekļi un meklējam īj šīs tautas vēsturi, īj taktisko būtību, īj pierādītu viņu tiesību pastāvēt kā tautai, ne vien kā indivīdiem. Mēs meklējam tāpat tiesiskās normas, kurās nokārtotos šo tautu pastāvēšana, un jau toreiz mēs atzinām un prasījām no citiem atzišanu tautu pašnoteikšanas tiesībām”.

Izsekosim galvenajos vilcienos Latvijas valstiskuma idejas attīstībai Raiņa apziņā un viņa darbos.

Tāpat kā iepriekšminētajiem latviešu atklātības darbiniekiem, arī Rainim tieši 1905. gada revolūcija bija izšķirējs pavērsiena laiks viņa kā politiskā darbinieka biogrāfijā.

Rainis un Aspāzija piedalās mītiņos, sanāksmēs, skolektāju kongresā 1905. gada rudenī Rīgā. Aspāzija savās atmiņās rakstā, ka te pirmo reizi tiešs lietots jēdziens „Latvijas republika”. Tātad, par cik kongresa vadība atradusies sociāldemokrātu rokās, vļi drosmīgos runātojus par Latvijas patstāvību pārtraukuši un ideju kā tādā nerādījuši. Raiņa viedokļi 1905. gada revolūcijas laikā vislabāk pauž viņa paša vārdi: „Tagadējais tautu attīstības posms prasa ne tautu pašizteikšanās, bet tautu nekārtošanās nacionālās vienības, īj sasniegtu pilnīgu attīstību”.

„Pēterburgas Avīžu” 1905. gada 29. numurā tika publicēta „Latviešu intelligences rezolūcija” ar parakstiem. Te (ar nosaukumu „Latviešu intelligences prasības pēc pilsoniskām tiesībām Latvijā”) bija uzrakstījis Rainis un bija adresēta čaram Nikolajam II un Krievijas valdībai.

Rezolūcijā tika izvirzītas prasības pēc preses brīvības, latviešu valodas tiesībām, korespondences neaizskaramības, pašvaldību radikālas pārveides demokrātiskā garā, cariskās administrācijas patvarības novēršanas, pēc tautas vispārējās, tiešās, aizklātās vēlēšanās izvēlētas Satversmes sapulces.

Protams, čaram toreiz nevarēja prasīt savu atdalītu valsti, taču rezolūcijā letvertās prasības ir nopietnas un suvereniātes virzienā tendētas. Šos principus tālāk izvērša un paplašināja Margārs Skujenieks 1909. gadā Maskavā lekcijā latviešu studentiem izklāstot dažādu savu nacionālo neatkarību izcīnījušo tautu suvereniātes modeļus, reizē uz vienoiteiktāko iestājoties par Latvijas valstisko autonomiju. Pie M. Skujenieka žandarmi atrada rakstus par Latvijas valstisko autonomiju un 1911. gadā izsūtīja no Baltijas. Šis pašas lietas dēļ viņš divarpus gadus pavadīja cietumā.

Par šo ideju pūšanu pusotra gada cietumā pavadīja dzejnieks, „Kāvu” redaktors K. Skalbe. Tika represēti arī J. Akurāters un daži citi latviešu intelligences pārstāvji. Rainis un Aspāzija bija spiesti atstāt Latviju un devās uz Šveici. Čara valdība šajā laikā pat nepieļāva domu, ka varētu tikt kaut mazākā mērā sašokobīta lielās imperijas vienība un nedalāmība. Taču Raiņa galvenais iedarbes līdzeklis 1905. gada revolūcijā bija viņa dzeja un drāma, nule tapusi „Uguns un nakts”, kas iedvesmoja tautu uz vēl neredzētāku pašai dziedību, drosmi un varoniību. Raiņa darbi arī pēc revolūcijas sakāves tautai dot cerības lādīņu nākamajām cīņām un uzvarai.

Šveicē Rainis pavadīja ilgus (1906.-1920.) trimdas gadus. Līdzās daļradei šajā laikā Raini nodarbina praktiskās politikas jautājumi, saistīti ar Latvijas nākotni, kas atspoguļojā viņa dienasgrāmatās, vēstulēs un izpaūžas kopdarbībā ar Šveicē dzīvojošiem latviešu emigrantiem.

Viena no problēmām, kas šajā skatījumā izvirzās, lasot šī perioda Raiņa dienasgrāmatas, ir sociālisma ideja un tās traktējums. 1907.-1914. gada dienasgrāmatās samērā bieži (vēļāk retāk) pieminēts sociālisms kā pozitīvs sabiedriski demokrātiskās iekārtas ideāls, iespējamas valsts pamats, reizē jaunu, brīvu, varonīgu indivīdu apstipriņošs estētikas pamats.

Daži raksturīgi piemēri.

27.04.1908. „Mani pilnīgi saprast var tikai sociālists un strādnieks, viens ar garu, otrs ar jūtām. Kad strādnieks attīstīsies līdz sociālistam un tālāk līdz pilnīgai pašapziņai, viņš saprafs arī garu”.

19.08.1908. „Domas: jānoraksta arī vecais, īj varētu saņemt jaunu saturu.” „Man jāved tālāk sociālisms. No manis gaida.”

07.09.1909. „Sociālisma ideja mana pirmā mīlestība, viņa man top neuztīcīga, ne es viņai. Man skaidrais Marks ir tuvāk”.

13.04.1912. „Manas reliģijas kvintesence vienā vārdā: darīt pozitīvu labu. Tolstojam - nedarīt, nepretoties ļaunam. Sociālisms: pretoties ļaunam. Kristus: „nedarīt ļaunu un mīlēt”. Mana prasība līdz ar sociālismu aktīva prasība, ūtem pasīva, bet sociālisms grib aktīvu naidu, es gribu aktīvu mīlu.”

18.05.1912. „...Vajag aizvien visu tautas masu vest līdz izglītībā, tā ir demokrātisma un sociālisma nepieciešamība. Tas mans mērķis. Drāma ir līdzeklis, kritika-palīgs, sociālisms-metode, nākotne-uzvara”.

25.05.1912. „Un jaunās derības nesējam proletārietim jāpiepilda „Fausta” pareģojumi; arī viņš nāk ne izpostīt, bet uzcelt un piepildīt”.

Kā liecina dienasgrāmatas un vēstules, Raiņa garīgā pasaule ir dziļa, daudzpusīga, ietilpīga. Sociālisms ir tikai viena no viņa esmes, ideālā izpausmēm. Šajā posmā sociālisma jēdziens attieksmē pret tā iespējamo praktisko izpausmi ir nekonkrēts, vispārīgs. Tas vairāk asociējas ar ētikas un estētiski radošo sfēru (”sociālisms-metode”).

Taču no visa Raiņa teiktā, vismaz pastarpināti, var secināt, ka jābūtīga sociālistiska valsts iekārta domājama kā tāda, kur valdītu augsta kultūra, morāle, indivīda brīvība, taisnīgums, humanisms un mīlestība.

Taču vēļākais f.s., „reālais sociālisms” ne PSRS, ne Latvijā, ne citur - Austrumeiropā, Āzijā, Latīņamerikā ne tuvu nespēja pacelties līdz šiem augstajiem ideāliem un šodien mēs esam liecinieki tā vispārējai krīzei.

Un jo tālāk lasām Raiņa dienasgrāmatu, jo vairāk samanam viņā pretrunu un šaubu urdījumu.

26.09.1912. Lasām dialektiski zīmīgus, gaisredzīgus vārdus: „Sociālists es būšu, kamēr būs netaisnība sadzīvē. Bet kad uzvarēs sociālisms, viņš laikam pats būšnetaisns, un es tad vairs nebūšu sociālists. Jau tad netaisnība sāk celties līdz ar varas iegūšanu.” Vai šie vārdi neatbilda tam sociālismam, par kuru tik dedzīgi cīnījās Raiņa jaunības draugs Stučka un kurā bija lemts dzīvot viņa māsa Dorai? Tam sociālismam, kas pakļāva genocīdam veselas tautas, izcīnīja to valodas, kultūras?

(Turpmāk vēļ)

Pirms 50 gadiem - 1941.gada 14.jūnijā - tūkstošiem Latvijas iedzīvotāju pasludināja par „tautas ienaidniekiem” un deportēja uz Sibīriju...

ŠIE VĀRDI APSŪDZ

1941. gada jūnijs - traģiskas dienas mūsu tautas dzīvē, kad varmācīgi, bez tiesas un izmeklēšanas, uz melu un šantāžas pamata tūkstošiem Latvijas iedzīvotāju, arī sirmgalvjus un bērnus, kā lopus sadzina vagonos un aizveda uz Sibīriju...

Šajā sarakstā norādītas arī vietas, kurās izvestie cilvēki dzīvojuši. Saraksts, bez šaubām, nav pilnīgs, jo foreizējā aprīņķa un tagadējā rajona robežas nesakrīt...

R.Auzers (Rīgā)

- Abats Jānis (dzimis 1888.g.), dzīves vieta - Līvānos. Austrums Olga (1903.g.), Vītolds (1902.g.), Ģandis (1926.g.), Tamāra (1925.g.), Tatjana (4 mēn.v.) - Aglonas pagastā. Bernāns Aleksijs (1908.g.) - Aglonas Straumēs.

- Nevikos. Kivlenieks Julians (1921.g.) - Vārkavas Krivkos. Kaspārevičs Helena (1926.g.), Vladislavs (1902.g.) - Līvānos. Kersaks Antons (1905.g.), Marija (1870.g.), Marija (1905.g.) - Silajāņu Silžovkā.

- (1903.g.) - Aglonas Somersētā. Prokolļevs Jānis (1919.g.) - Preiļu M.Leļēos. Priede Pēteris (38 g.v.), Marija (37 g.v.), Ģunārs (5 g.v.), Astīra (4 g.v.), Jānis (2 g.v.) - Līvānos.

Baltijas meridiāns

CIK MAKSĀ NEATKARĪBA?

Stokholma /LETA - REUTERS/. Zviedrijas laikraksts „Dagens Nyheter” raksta, ka Igaunija ir gatava maksāt Padomju Savienībai 1 miljardu dolāru, lai atgūtu neatkarību.

Rakstā teikts, ka PSRS Valsts plāna komiteja republikām piedāvā divus neatkarības atgūšanas ceļus: piecus gadus ilgs konstitucionālais process vai arī naudas kompensācija Padomju Savienībai par izveidoto valsts īpašumu, ka arī līdzekļi, kas paredzēti daļas PSRS ārējo un iekšējo parādu dzēšanai.

Miljards dolāru? Tas ir pilnīgi reāli - vajadzēs tikai vairāk un smagāk strādāt, raksta avīze...

PAR DZĪVOKĻU PRIVATIZĀCIJU LIETUVĀ

Vilņa /LETA - „BALTIJA”. Lietuvas Republikas Augstākā Padome pieņems likumu par dzīvokļu privatizāciju. Tas stāsies spēkā 30. jūnijā un darbosies līdz 1992. gada 30. septembrim.

Šis ir pirmais solis uz tirgus ekonomiku, pirmais likums par privatizāciju, kas apspriešanas gaitā tika papildināts ar daudziem atvieglojumiem. Piemēram, par lielo platību būs jāmaksā divas reizes vairāk, nevis pieckārt vairāk, kā bija paredzēts sākumā.

Atvieglojumi paredzēti invalīdiem, ģimenēm, kurās nav darbaspējīgu cilvēku, un tiem, kas dzīvo kolhozu mājās. Nevar tikt privatizētas kopmītnu istabas.

Paredzēts, ka privatizācijas gadījumā 80 procentus no dzīvokļa vērtības var segt ar investīcijas čekiem, bet par pārējo jāmaksā skaidrā naudā - ik gadus 10 procenti. Tie, kas vēlas visu summu maksāt skaidrā naudā, to var darīt desmit gadu laikā.

LTF un pašvaldības prēmija

Rīga /LETA/. Latvijas Tautas frontes Liepājas rajona nodaļa un vietējā pašvaldība piešķirusi Gunai un Imantam Spingām 500 rubļu prēmiju par novada vēstures izziņāšanu.

Lasītājs meklē lasītāju

„Latvijas Jaunaftes” redakcija jums piedāvā piedalīties loterijā, kur galvenās balvas ir: 100 dolāri, a/s „Mita” sekcija „Jūrmala”, „Rigonda-Serviss” dāvētā magnetola ML 6201, LIPS dāvētais Oksfordšīras sugas teķis ar ciltsrakstiem, „Auto Riga Inc” dāvētās ziemas autoriepas, kā arī vairāk nekā 200 citu balvu, ko dāvinājuši Rīgas Videocentrs un firma „Grafīts”.

No teikumi:

- 1. Anketu aizpilda divi cilvēki: „seniors” - kas pasūtījis „LJ” jau agrāk; „juniors” - jaunais abonents, kas pasūtījis laikrakstu uz 1991. g. otro pusgadu. 2. Savu šifru veidojiet no jebkuriem četriem burtiem un pieciem cipariem.

Anketa

Šifrs

«LJ» seniors

Vārds, uzvārds Vecums nodarbošanās Adrese Kopš kura gada abonē „LJ”

Paraksts

«LJ» juniors

Vārds, uzvārds Vecums nodarbošanās Adrese Kur un kādos apstākļos ir pārliecināts abonēt „LJ”

Paraksts

abc RAJONA SKOLĀS

Skolās jau sākusies gatavošanās nākošajam mācību gadam — notiek slodžu sadale skolotājiem. Taču, kā informēja izglītības nodaļas darbinieki, vērojams kadru deficīts. Ipaši trūkst 1.—4. klašu skolotāju, svešvalodu (sevišķi — angļu valodas) un latviešu valodas (!) speciālistu. Kā piemērs — no 16 pieprasītajiem pamatklašu skolotājiem darbam rajona skolās gaida ierodamies tikai 2 pedagogus, arī ar fizikultūras, mūzikas un darbmācības skolotājiem situācija nav diez ko labāka.

Taisos noticis republikas skolēnu pūtēju orķestru salidojums. Cik zināms, Latvijā ir 54 šādi kolektīvi. No mūsu rajona vienīgais salidojuma dalībnieks bija Preiļu 1. vidusskolas skolotāja Ulda Bērziņa vadītais skolēnu pūtēju orķestris.

Nupat 9. klasi beigušajiem audzēkņiem notiek iestāšanās rajona vidusskolās un abās arodskolās. Vienīgi Vārkavas vidusskolā skolēnus, kas mācījušies uz «4» un «5», uzņem bez iestāšanās, pārējās skolās visiem pretendentiem jākārt obligātie eksāmeni — matemātikā un dzimtajā valodā. Vairākās skolās pēc to kolektīvu izvēles noteikti papildus eksāmeni vai pārrunas. Piemēram, Preiļu 2. vidusskolā jāpārāda zināšanas latviešu valodā. Aglonas ģimnāzijā — svešvalodās.

Krāslavā noticis Latgales novada vēstures skolotāju seminārs. Tajā piedalījās un jaunāko informāciju sniedza republikas izglītības ministrijas darbiniece D. Treigūte. Pedagogi apsprieda gatavošanos jaunajam mācību gadam — par vēstures programmām, nostādņēm un mācību līdzekļiem. No mūsu rajona šajā seminārā piedalījās 14 vēstures skolotāji.

Ir veikta pārastācija tiem pedagogiskajiem darbiniekiem, kuriem bijis piešķirts «Vecākā skolotāja» vai «Skolotāja — metodikas» nosaukums. Pēc atestācijas komisijas lēmuma mūsu rajonā šobrīd ir 28 šo godpilno nosaukumu īpašnieki: 17 «Vecākie skolotāji», 5 «Skolotāji — metodiki» un bērnu darbinieki — 6 «Audzinātāji — metodiki». Tas apliecina ne vien pedagogu augstu profesionalitāti, bet arī dod 70 rubļu piemaksu pie ikmēneša algas.

Klāt eksāmenu laiks!

Rajona vidusskolās līdz 22. jūnijam notiek izlaiduma eksāmeni.

Obligātie eksāmeni rakstos šogad jākārt algebrā un analīzes elementos, latviešu valodā un literatūrā skolās (klasēs) ar latviešu mācību valodu, krievu valodā un literatūrā skolās (klasēs) ar krievu mācību valodu. Saskaņojot ar Tautas Izglītības ministriju, humanitāro skolu (klašu) abiturientiem izņēmuma kārtā algebras un analīzes elementu eksāmena vietā var būt izvēles eksāmens. Ar skolas pedagogu padomes lēmumu izvēles eksāmens var būt arī atsevišķiem audzēkņiem ar spilgti izteiktu humanitāro ievirzi. Tādā gadījumā kārtojami eksāmeni četros izvēles mācību priekšmetos.

Mutvārdos eksāmenus abiturienti kārtos pēc savas izvēles trijos priekšmetos.

Vakarskolā notiek gan iestāšanās eksāmeni 10. klasē, gan vidusskolas izlaiduma eksāmeni. 12. klasi vakarskolā šogad beigs 10 skolēni. Interesanti, ka šogad audzēkņus eksaminē nevis vakarskolas, bet apkārtnējo dienas skolas pedagogi. Tiem, kas vēlas iestāties vakarskolas 10. klasē, jāzina, ka mācības notiks pēc ipašas vai pat atvieglotas, bet gan — pēc parastājiem dienas vidusskolas maksimāli tuvinātas programmas, kurā iztrūks, šķiet, vienīgi fizikultūras. Taču pat mūsdienām visensacionālākā šķiet vēsts, ka vakarskolā nu jau var iegūt izglītību no 6. (!) līdz 12. klasei.

Kad liecības izdalītas un gada veikums izvērtēts, kad puķu pušķi skolotājiem pasniegti un vasara jau sauc un vilina, Preiļu 1. vidusskolas kolektīvs rīko gada atskaites koncertu. Tajā visi dejojotāji izdejojas, dziedātāji dziedā, bet vecāki sapoņas un nāk par savām atvasēm papriecāties.

Arī šogad koncertā devoja skolotāju Maruļa Kozlovas un Gaidas Ivanovas vadītie deju kolektīvi, dziedāja un spēlēja Ulda Bērziņa vadītais koris, meiteņu vokālais ansamblis un pūtēju orķestris. Direktors Jānis Eglītis pateicās skolēniem, kuri ar savu darbu dara zināmu Preiļu 1. vidusskolas vārdu republikā. Mācību priekšmetu olimpiāžu uzvarētāji ir tie, kas nosaka, kā uz skolu raugās Izglītības ministrija, augsiskolas.

Šogad bija otrs gads, kad republikānisko olimpiāžu uzvarētājiem skolas vadība pasniedza ne vien goda rakstus, bet arī naudas prēmijas.

Mūsu laikraksta iepriekšējā numurā lasītāji tika informēti par divu rajona skolu — Rudzātu un Aglonas — jauniešu piedalīšanos Latgales vidusskolēnu salidojumā Rēzeknē. Dzimtēļ šai informācijā ieviesusies būtiska neprecizitāte. Cienijamie salidojuma dalībnieki un 4. vietas ieguvēji konkursā bija nevis Aglonas vidusskolas, bet gan Aglonas internātskolas skolēni. Viņiem no neprecizitātes Rēzeknē un Preiļu informētājiem nu tiek sūtīti sirsnīgi sveicēni un atvainošanās.

Silvija IOKSTE

Uguns savaldīšana ir arī sports

Pastāvīgā modrībā ir profesionālie ugunsdzēsēji, grūts un atbildīgs ir viņu darbs, ja ir jāuzsāk cīņa pret cilvēka lielāko draugu un arī lielāko ienaidnieku — uguni, kad tā izsprūk no kontroles. Paldies Dievam, ja nekas neatgadās, un viri ar sarkanajām mašīnām, šūtenēm un stobriem rokās var nikt nežūrās. Tomēr ne visi izmanto tādu iespēju. Nesen zonas sacensību laikā Ludzas profesionālās ugunsdzēsēju komandas priekšnieks Ivans Semjonovs stāstīja:

— Komandas sastāvs mainās diezgan bieži, tādu vai citādu iemeslu dēļ vieni kaujinieki aiziet strādāt citur, bet pie mums atnāk jauni. Pieredzējušie komandas locekļi ir Andris Smats un Aleksejs Prozarkevičs, bet kā vieniem tā otriem jātrepejas, lai vienmēr būtu formā. To uzturēt palīdz arī gatavošanās sacensībām.

Šī komanda ir diezgan spēcīga, plūksni laurus šāda tipa sacensībās, taču šoreiz Latgales zonā nebija sagatavojusies visu četru vingrinājumu veikšanai. Tāpat arī krāslavieši, jo nepiedalījās kaujas izvērsienā ar motorsūkni, un

viņu rezultāti netika ieskaitīti. Vingrinājumu pilnu komplektu veica divas komandas — majnieku un Jēkabpils. Priekšnieki trijos veidos — ūdens padevē ar lafetes stobru, no hidranta un autocieternas uzrādīja absolūti labāko laiku, ar motorsūkni bija otrie. Tādējādi Preiļu komanda aizgāja priekšā konkurentiem no Jēkabpils. Abas šīs komandas ieguva tiesības pārstāvēt Latgali republikas sacensībās, kas notiek šodien Gulbenē. (Madonas komanda nezināmu iemeslu dēļ nebija ieradusies, bet Daugavpili un Rēzeknē par ugunsdzēsību gādā militarizētās komandas). Preiļu profesionālo ugunsdzēsēju

seju godu komandā aizstāvēja Edmunds Boreiko (kapteinis), Aivars Lūcs, Aldis Sirods, Artūrs Malnačs, Vitālijs Verze un Anatolijs Pupics, par starta tiesnesi bija Ivans Saveljevs.

A. MEZMALIS

Attēlos: stāstīja bijušā Ludzas komanda fotogrāfam par Preiļu komanda un tās draugi: sacensību galvenais tiesnesis Modris Solā (no kreisās uz labo), LR Ugunsdzēsības glābšanas departamenta pārstāvis Vilauts Šikāris, sekretāre Marija Jaudzema, tiesnesis Viljams Škrīblis un Vladimirs Volkots.

Autora foto

No bērības līdz pilngadības svētkiem

2. jūnijā Rušonas pagastā nosvinēja bērības svētkus, bet pēc Jāņiem gatavojas sanākt kopā jaunības svētkos. Vecā tautas nama (ēka celta 1920. gadā) zāle bija par šauru, lai uzņemtu gaviļniekus un viņu ciemiņus — apmēram 30 četrgadīgos zēnus un meitenes ar vecākiem un kumām. Mazulis šūpoja, viņiem pagasta saimniecības «Rušona» vadība bija sagādājusi dāvanas, bija sarīkots neliels tirdziņš, kur varēja nopirkt saldējumu, bija daudz ziedu un laimes vēlējumu.

Bērības svētkus pagastā rīko kopš 1970. gada. To lielākā daļa iemūžināta īpašos albumos ar vēlējumiem mazajiem, kuros parakstās kūmas. Palapojot tos, var

redzēt, ka šajā pagastā bērības svētkos vienmēr bijis daudz apsveicamo, bet šogad — visvairāk. Tautas nama vadītāja Dina Staškeviča pastāstīja, ka šajos albumos atradusi arī tādu bērnu vārdus, kuriem šogad svinami pilngadības svētki.

Savu notikumu gaida divdesmit seši pilngadnieki, arī tas esot rekordskaitlis. Arī šos svētkus pagastā cenšas padarīt interesantākus. Katram gadam tiek iekārtoti albumi, kuru pirmajā lapā ir pilngadnieku solījums, bet tālāk — viņu individuālie vēlējumi savam pagastam un pašu ieceres. Pērn šajos svētkos godināja savu novadnieku — rakstnieku un dzejnieku Povulu Prikuļi, apmeklēja viņa kapu. Šogad pasākuma kuplīnāša-

nā piedalās Zinību biedrības pārstāvji.

Bet vai Rušonas pagasta bērniem un jauniešiem iespēja sapulcēties ir tikai divas reizes gadā? Nē, tautas nama simpātiskā vadītāja, kura beigusi kultūras darbinieku tehnikuma Rīgā deju nodaļu, vada gan jauniešu, gan bērnu deju kolektīvus. Par to, kā vada, lai pasaka fakts: pērn rušonieši piedalījās Deju svētkos Rīgā. Viņu kolektīvā ir deviņi pāri, piedalās jaunieši no sava un kaimiņu pagasta. Bērnu deju kolektīvā ir seši pāri. Vadītājam dalībnieki nav jāmeklē — dejojot gribētāji paši nāk. Ir te arī citi pašdarbības pulciņi, gribētāji dziedāt un spēlēt, bet pagastā (laikam arī citur) ir vadītāju deficīts. Tāmdēļ lielākā daļa jauno ļaužu paliek «aiz kadra» no vieniem svētkiem līdz otriem. Ko iesākt?

A. MEZMALIS

Cik cilvēku baro zemnieks?

(Sākums 3. lpp.)

Lai gan laukus atstājot... tiem un simtiem cilvēkiem...

1990. gadā ASV viens lauksaimniecībā nodarbinātais cilvēks...

Zīmīgi arī daži citi skaitļi, kas parāda saimniekošanas efektivitāti...

Un vēl daži fakti. PSRS patērē 1,6 reizes vairāk terauda nekā ASV...

Ziņo SES

Saskaņā ar laboratorijas pētījumiem, ko veikusi Preiļu sanitāri epidemioloģiskā stacija...

MAINA divstābu dzīvokli ar ērtībām pret diviem vienistābu...

MAINU vienistābas dzīvokli pret trīsistābu vai lielāku ar piemaksu...

PIEDĀVAJAM pakalpojumus aku urbšanā. Tālrūpi 43521, 42734.

PARDOD govī. Tālrūnis 54652.

Latvijai vajadzīgi aizsargi

Lai mēs notiek Latvijas Aizsargu organizācijas atjaunošana, tās struktūru veidošana pēc Aizsargu organizācijas nolikuma...

noradīts, ka tas ir smēķēraksts valsts aizsardzībai un aizsargu domai, latviskai rakstniecībai un kultūrai.

našanā, ģimenes veidošana un bija lielākais kultūras nesejs lauku apvidos.

Atjaunotāja žurnāla tiek domāts veidot četras nodaļas: Vispārējā daļa, Literārā daļa, Aizsargu un aizsardzību dzīve, Pirmā palīdzība nelaimē gadijumu cietušajiem un ārsta padomi.

darīt, ir žurnāla atjaunotāju nardas līdzekļi. Aizsargu organizācija šim mērķim ziedo visus savus brīvos līdzekļus...

Neatkarīgi Latvijai būs vajadzīgi aizsargi, un žurnāla «Aizsargs» atjaunošanā savu roku pieliks arī katrs Latvijas pilsona goda pienākums.

Inguis VIBANS.

Līvānu pilsoņu komitejas priekšsēdētājs, Līvānu pilsētas tautas deputāts

Ekstrasensu buma laiks...

«Es nezinu, kas tas ir, bet stipri sit pa pirkstiem». Sos vārdus vairākas reizes pacientei no Cēsīm esot atkārtojis kāds ekstrasenss...

Nedrīkst aizmirst, ka onkoloģiskais slimnieks, izvēloties ekstrasensa palīdzību, jau tā nokavē īso laiku, kad slimība vēl nav tālu izplatījusies.

Latvijā desmit gadu laikā saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem palielinājusies par 19 procentiem.

slimnieki uz 100 tūkstošiem iedzīvotāju. Pēc saslimušo struktūras pirmajā vietā ir plaušu vēzis.

Vīriešu vidū visbiežāk vērojama saslimstība ar plaušu, urīnpūšļa un daži citiem cietim ļaundabīgiem audzējiem.

Satraukumu rada plaušu vēzis, kam par imeslu ir smēķēšana. Šis kaitīgais ieradums ir viens no riska faktoriem, kas 30 reizes biežāk piemeklē kupla dūma cieniņtāju nekā nesmēķētāju.

14. jūnijā plkst. 18.00 aizlūgums Preiļu katoļu draudzes baznīcā un piemiņas plāksnes atklāšana. Represēto klubs

Pie mums novērojama pretēja tendence — smēķētāju skaita pieaugums. Bieži vien pusaudzīs sāk piekopt šo netikumu jau 12—13 gadu vecumā.

Plaušu vēža atklāšanā liela nozīme ir ikgadējam fluorogrāfiskām apskatēm. Piemēram, Vācijā, Skandināvijas valstīs 60 procentus no plaušu vēža slimniekiem atklāj fluorogrāfisko apskatu laikā.

14. jūnijā plkst. 19.00 pie Līvānu stacijas notiks SVETBRIDIS 1941. GADĀ IZVESTAJIEM. Piedalīsies Līvānu katoļu draudzes priests.

jams, ar kaitīgiem agroķīmiskiem komponentiem.

Pēdējos gados Latvijā ar dzemdēs kakliņa un krūšu vēzi biežāk saslimst gados jaunākas sievietes. Pērn pārbaudīti tikai 52 procenti sieviešu.

R. SUVEIZDE, republikāniskais onkoloģiskais dispansers. (LETA)

Aicinām visus uz BALTĪJAS DEPORTĀCIJU UPU-RU PIEMIŅAS BRĪDI. 14.jūnijā plkst. 18.00 aizlūgums Preiļu katoļu draudzes baznīcā un piemiņas plāksnes atklāšana.

Represēto klubs

VEĻĒTĀJU IEVĒRĪBAI!

LR AP deputāte Valentīna Zeile uzlurēsies Preiļos 14. 15. jūnijā. Preiļu iedzīvotāji uz tikšanās tiek aicināti 14. jūnijā plkst. 18.00 rajona izpilddomītejas zālē.

Jēkabpils rajona SAUKAS LAUKSAIMNIECĪBAS SKOLA uzņem audzēkņus 1991.-92. mācību gadam šādās specialitātēs: A, B, V, G, D kategorijas traktorists ar zemnieka iemaņām un «BC» kategorijas autovadītājs.

Iestājoties skolā jāiesniedz sekojoši dokumenti: apliecinība par deviņgadīgo izglītību, raksturojums no skolas, medicīniskā izziņa Nr. 083, 10 fotokartītes 3,5x4,5 cm, izziņa par ģimenes sastāvu, iesniegums jāaizpilda uz vietas.

Sākot ar 1991. gada 14. jūniju, Latgales loppkopības izmēģinājumu stacija caur

Rēzeknes šķirnes kantori realizē 14-16 mēnešus vecus tekus. Tuvākas ziņas pa telefonu Rēzekne 22267.

Jūs nesat slimniekam prieku — Cilvēcību un isti izjustu prieku — Kaut vai pa piliecinām ik dienas. (E. Asare)

Sveicam rajona medicīnas darbiniekus — Medicīnas darbinieku dienu! Administrācija, arodkomiteja

14. jūnijā plkst. 19.00 pie Līvānu stacijas notiks SVETBRIDIS 1941. GADĀ IZVESTAJIEM. Piedalīsies Līvānu katoļu draudzes priests.

MAINA iabiekartoļu divstābu dzīvokli Līvānos pret diviem atsevišķiem dzīvokļiem, Tālrūnis 43981.

Ikgadus abeles vēl ziedos plauks, Tik sirmā māmiņa vairs cēmos neatnāk. (A. Auziņš)

Esam kopā ar piederīgajiem sējumu brīdī, kad pēdējie ziedi gulst uz ANTONIJAS SPROGĪS kapu.

Nāve izņēma tev darbu no rokām, Un uz aizsaules pagalmiem aizveda līdž. Kāds nu stindzinošs klusums pār ābelēm lavām, Kuras noliektām galvām atvadām māj.

Izsakām dziļu līdzjūtību KSA-VERIJAS UPENIECES piederīgajiem sakarā ar viņas nāvī. Kolhoza «Dubna» valde un arodkomiteja

Smilšu kalnā zem dzīvības priedēm, Nu darbi, rūpes un vasaras dus. (M. Loshberga) Skumju brīdī esam kopā ar ANNU IOFFI, maniņu smilšajā aizvadot.

Vairs tikšanās gaišuma nebūs, Ir atdots un paņēmits viss. (A. Elksne)

Izsakām dziļu līdzjūtību Aivaram Lietavniekam sakarā ar MĀTES nāvī.

Jau i atkal viena zvaigzne Tur augšā šonakt dziedst, Sirds, visu atdevuši, Beidz priecāties, beidz ciest. (A. Strauss)

Izsakām līdzjūtību Antona Salkovska piederīgajiem, VIŅU guldot zemes klēpt.

Izsakām dziļu līdzjūtību SOFIJAI PASTARKEI sakarā ar mātes nāvī. Kaimiņi

NOVADNIEKS Indekss 68169

Galv. redaktors Pēteris Pizelis

Laikraksts «Novadnieks» iznāk kopš 1950. gada 29. marta. Dibinātājs un izdevējs — Izdevniecība «Avīze» (Rīgā, Bruņinieku ielā 47), Reģistrācijas apliecības Nr. 0081.